Министерство образования Республики Саха (Якутия)
Муниципальное казенное учреждение «Муниципальный орган управления образования»
Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение «Бордонская средняя общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО:	СОГЛАСОВАНО:	УТВЕРЖДЕНО:
на заседании МС	заместитель директора по УВР	директор школы
протокол № 1	_____(Спирова Л.Н.)	_____ (Григорьев В. Т.)
от «27» августа 2016 г.	«28» августа 2016 г.	«28» августа 2016 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ПО ЛИТЕРАТУРНОМУ ЧТЕНИЮ НА ЯЗЫКЕ САХА

на 2016 - 2017 учебный год

Ступень обучения (класс) начальное общее, 3 класс
(начальное общее, основное общее, среднее (полное) общее образование с указанием классов)

Количество часов 68 Уровень базовый
(базовый, профильный)

Учитель Петрова Валентина Афанасьевна

Программа разработана на основе Примерной программы начального общего образования, базисного учебного плана для образовательных учреждений Республики Саха (Якутия), реализующих программу общего образования (Постановление Правительства РС(Я) №373 от 30 июня 2005 года)
(указать примерную или авторскую программу/программы, издательство, год издания при наличии)

КАЛЕНДАРНО – ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ ПО ЛИТЕРАТУРНОМУ ЧТЕНИЮ НА ЯЗЫКЕ САХА

на 2016 – 2017 учебный год

Класс - 3

Учитель - Петрова Валентина Афанасьевна

Количество часов: всего - 68 часов; в неделю – 2 часа;

Планирование составлено на основе рабочей программы по математике, составленной учителем начальных классов Петровой В. А., рассмотренной на заседании МС, протокол №__1_ от «_29__»____09_____ 2016 г., согласованной заместителем директора по УВР Спировой Л.Н. «__29_»_____09_____2013 г., утвержденной директором школы Григорьевым В. Т «_29__»_____09_____2016 г. _____ (реквизиты утверждения рабочей программы с датой)

	1 четверть	2 четверть	3 четверть	4 четверть
Всего часов по программе	18	13	20	17
Дано уроков фактически				

Быһаарыы сурук
Үөрэх биридимиэтин өйдөбүлэ

Үлэ бырагыраммата Федеральнай государственнай үөрэх стандартыгар, “Россия гражданинын лиичинэһин сиэрин – майгытын сайыннарыыга уонна иитиигэ кэнсиэпсийэтигэр”, үөрэх бэрэдимиэтин үөрэтии түмүктэригэр олоҕуран сурулунна.

Бастакы сүһүөх оскулаҕа литература ааҕыыта уус – уран айымньыны үөрэтии уонна тылы сайыннарыы курдук икки хайысханы тутһар сүрүн биридимиэттэртэн биирдэстэрэ. Биридимиэт оҕо ааҕар үөрүйэҕин, тылынан уонна суругунан саҥатын сайыннарар сүрүн оруоллаах. Оҕоҕо ааҕар уонна тиэкиһи кытта үлэлиир үөрүйэх уонна иҥмит эрэ буоллаҕына, кини атын биридимиэттэргэ ситиһиилээхтик үөрэнэр кыаҕы ылар.

“Литература ааҕыыта” биридимиэт оҕо саахыгар сөптөөх өйү – санааны иҥэрэр, айар, толкуйдуур дьоҕурун, майгытын – сигилитин, тылын – өһүн сайыннарар, ааҕыы эйгэтигэр киллэрэр, кинигэҕэ интириэһи үөскэтэр, ааҕар баҕаны олохсутар, уус – уран айымньы тыл искусствота буоларын өйдөтөр, оҕо бэйэтэ сайдар, дьону кытта бодоруһар кыаҕын олохсутар. Ааҕыы олох лиичинэс быһыытынан сайдарыгар, тулалыыр эйгэтин өйүнэн – сүрэҕинэн, дууһатынан ылынарыгар суолтата улахан. Бу этиллэр санаа “Литература ааҕыыта” биридимиэт сүрүн сыалын быһаарар:

- Ааҕыы араас көрүҥүн олохсутуу;
- Уус – ыран айымньы тиэкиһин кытта үлэҕэ оҕо тылын өһүн сайыннарыы;
- Араас көрүҥнээх информациянан үлэлиир үөрүйэхтэри иҥэрии;
- Оҕону уус – уран айымньыга сыһыарыы, айымньыны истэргэ, тылга болҕомтолоох буолууну иитии;
- Оҕо тус олоҕун айымньы нөҥүө сиэр – майгы сыаннастарынан байытыы;
- Оҕо литературатын эйгэтигэр киллэрии кинигэҕэ интэриэһин, ситимнээхтик, тиһиктээхтик ааҕар баҕаны үөскэтии;
- Тиэкиһи уонна кинигэни кытта үлэлиир үөрүйэҕи иҥэрии, үөрэх уонна научнай – биллэрэр тиэкиһинэн үлэ бастакы үөрүйэхтэрин олохсутуу.

Маҥнайгы кылааска букубаар кэнниттэн үөрэх дьылын иккис аҥаарыгар “Литература ааҕыыта” биридимиэти үөрэтии саҕаланар. Уус – уран айымньыны ааҕан, үөрэнээччи айымньы ааптарын,дьоруойдарын кытта сэһэргэһэр, алтыһар, сиэр – майгы өрүттэрин, кинилэр сыһыаннарын ырытан , тоҕо итинник буолбутун, ол суолтатын, төрүөтүн өйдүүр буолар

Уус – уран айымньытыл искусствота буоларын ааҕыы уруоктарыгар ааҕан, тыл уруогар ырытан, айымньыны ырытар үлэҕэ тылы тэҥнээн, ааптар этэр санаатын, иэйиитин өйдүүр. Үөрэнээччи айымньы дьоруойдарыгар бэйэтин сыһыанын быһаарар, суруйааччы уонна айымньы туһунан санаатын этэн, сыһыанын көрдөрөр.

Биридимиэт ис хоһоонун араас оҕо литературата, научнай популярнай айымньылар арыйаллар. Уус – уран уонна научнай – биллэрэр айымньылары тэҥнээн көрүү тыл искусствотын дириҥник өйдүүргэ көмөлөһөр.

«Литература ааҕыыта» биридимиэт ис хоһооно:

- “Саҥа үлэтин көрүҥнэрэ. Бодоруһуу култуурата”;
- “Тиэкиһи кытта үлэ көрүҥнэрэ”;
- “Уус – уран айымньыны кытта үлэ. Кэрэ эйгэҕэ уонна сиэр – майгы өттүгэр үлэ”;
- “Оҕо ааҕар эйгэтэ. Ааҕыы култуурата.

Бастакы салаа – «Саҥа үлэтин көрүҥнэрэ. Бодоруһуу култуурата». Манна оҕо ааҕар уонна суруйар, истэр уонна саҥарар дьоҕурун, араас түгэҥҥэ үлэтин саҥа көрүҥүн сайыннарыыга көрүллэр. Бырагыраамма таска сүһүөхтээн ааҕыыттан сыыйа бүтүн тылынан, онтон интонацияҕа ааҕыы тэтимигэр, ис хоһоонноохтук ааҕааһыҥҥа, сыыйа искэ ааҕыыга болҕомто уруллар. Бастакы сүһүөх саха оскуолатын үөрэнээччитэ мүнүүтэҕ ааҕар нуорматын быһа холоон биэрэр.Начаалынай оскуоланы бүтэрэр үөрнээччи быһа холоон мүнүүтэҕэ 80 – 100 тылы ааҕар. Маннык нуорма оҕо бэйэтигэр эрэллээх буолуутун, аахпыт тиэкиһин ис хоһоонун өйдүүрүн, үөрэх тиэкистэрн кытта үлэҕэ көҕүлүүр.

Биридитиэт ис хоһоонугар истии диэн салаа оҕо тылга, дьон саҥатыгар болҕомтолоох буоларын, этиллибит кэрчик сүрүн санаатын араарарын, өйдүүрүн, ырытарын, өйдөммөт түгэҥҥэ туоһулаһар ыйытыылары биэрэрин ирдиир.

Саҥаны сайыннарыы саҥа этикетын кытта быстыспат ситимнээхтик бэриллэр. Үөрэнээччи саҥарыан иннинэ тугу этиэн баҕарарын толкуйдаан, ырытан хонтуруолланан, атын киһини болҕойон истэн, кэпсэтэр киһитигэр убаастабыллаахтык сыһыаннаһан иитиллэрэ эрэйиллэр.

Улахан болҕомто сурук үлэтигэр ууруллар. Ааҕыы уруогар үөрэнээччи аахпыт тиэкиһигэр олоҕуран бэриллэр тиэмэҕэ бэйэ санаатын, аахпыттан өйтөн суруйа үөрэнэр. Бастакы сүһүөх оскуолаҕа оҕо истэр, саҥарар, ааҕаруонна суруйар дьоҕурун сайыннарар.

Иккис салаа. – «Тиэкиһи кытта үлэ көрһҥҥнэрэ. Саҥа – иҥэ үлэтэ»

Уус – уран айымньыны кытта үлэҕэ үөрэнээччи тиэкиһи дүүчаастарга аат биэрэ, былааны оноро, аахпыт тиэкиһин кылгатан сиһилии кэпсии, сүрүн санаатын араара уонна ону бэйэ тылынан этэргэ үөрэнэр. Бу салаа тиэкис араас көрүҥүн өйдүү, тиэкис ис хоһоонун ис хоһоонун кытта ситимнии, үөрэх, научнай биллэрэр уонна уус уран тиэкиһи араара, суолтатын быһаара үөрэнэр, учуутал көмөтүнэн кэтээн көрөр.

Үһүс салаа – “уус – уран айымньыга кэрэ уонна сиэр – майгы иитиллиитигэр үлэ”.

Оҕо уус – уран айымньы нөҥүө сиэр – майгы туһунан өйдөбүлэ кэҥииригэр, эстетическай уонна айар дьоҕура сайдыытыгар туһаланар. Оҕо уус – уран айымньыга да, биллэрэр да тиэкискэ тулалыыр эйгэ ойууланар ньыматын араара, уратылаһар өрүтүн өйдүү, бэйэ тиэкиһин оҥоро үөрэнэр. Барыгыраама оҕо эрэ уус – уран литературатын кытта буолбакка, искусство атын көрүҥнэрин тиэкистэрин (айымньыларын) кытта билиһиннэрэр.

Үөрэнээччи уус – уран айымньыны научнай – биллэрэр ис хоһоонноох тиэкистэн араара үөрэнэр. Уус – уран айымньы – ааптар айымньыта, кини баай тыл –өс көмөтүнэн ааҕааччыга тулалыыр эйгэ уонна дьон араас сыһыанын, ытык өйдөбүллэри, майгыны – сигилини иҥэрэр, кэрэҕэ угуйар искусство ураты көрүҥэ диэн өйдүүр. “Литература ааҕыыта” ис хоһоонугар уус – уран айымньыны судургу ырытыы: ол эбэтэр бастаан тиэкиһи сабаҕалаан, истэн, онтон ааҕан, ырытан, хат –хат төннөн, ис хоһоонун, саҕаланыытын, бүтүүтүн ырытан, айымньы аатын, сүрүн санаатын, ис хоһоонун кытта тэҥнээн көрүү ыытыллар. Айымньыны ырытыыга тиэрмин туттуллубат. Айымньы уус – уран тыла ааҕыы бары түһүмэҕэр болҕотмтоҕо ылыллар. Тиэкиһи ырытыыга тыл (эпитет, тэҥнэбил) туспа тутан ырытыллыбат, айымньыга сыһыаран, туох суолталаахтык тутуллубутун тоҥоҕолоон бэлиэтэнэр, көрүллэр.

Ааҕыы ис хоһоонугар оҕо саахыгар өйдөнөр тиэмэ уонна уус – уран айымньы проблемата, онно этиллэр майгы – сигили сыаннастары, тыла – өһө көрүллэллэр. Айымньыны ырытыы араас таһымнаах: сюжет таһымыгар (дьоруойдары кытта билсиһии, кэпсэнэр түгэни ырытыы);дьоруой таһымыгар (дьоруой тугу эрэ гынар сүрүн ис хоһооно, киниэхэ ааҕааччы сыһыана); ааптар таһымыгар (ааптар дьоруойугар сыһыана, ааптар этэр санаата уонна айымньы уопсай ис хоһооно). Маннык ырытыы айымньыны кэлимник көрөргө сүрүн хайысха буолар. Айымньыны араастаан ырытыы оҕо айымньы ис хоһоонун өйдүүрүгэр, тылга болҕомто уурарыгар, өйө – санаата байарыгар, майгыта сигилитэ тупсарыгар көдьүүстээх. Айымньыны хаста да төхтөрүйэн ырытыы түмүгэр, оҕо доҕордоһуу, убаастабыл,кыра уонна кыаммат дьоҥҥо көмөлтө, үтүө сыһыан сыаннастарын иҥэринэр, ааҕыыттан дуоһуйар, астынар, болҕомтолоох ааҕыы түмүгэр айымньы туһунан, ис хоһоонугар бэйэтин сыһыанын этэр. Бырагыраама айылҕа тиэмэтин хабар элбэх айымньылаах, ол иһин оҕо айылҕаны кэтиир үөрүйэҕэ олохсуйар, олоҕун уопута сайдар.

Оҕо айар дьоҕура сайдарыгар айымньыны оонньоон көрдөрөрө, онно кыттара улахан оруоллааҕын быраҕымаары учуоттуур. Айымньыны оонньоон көрдөрөрүгэр оҕо айымньыны, дьоруойдарын өйдүүр, бэйэтин сыһыанын тириэрдэн оонньуур.

Төрдүс салаа – “Оҕо ааҕар эйгэтэ. Ааҕыы культуурата”.

Ис хоһоонун уонна ааҕыллыан сөптөөх айымньы аатын ыйар. Манна саха, Саха сирин хотугу омуктарын, Россия араас омуктарын, тас дойду суруйааччыларын уус – уран айымньылара, научнай – биллэрэр, аныгы кэм суруйааччыларын айымньылара, ону таһынан норуот тылынан уус – уран айымньыта (остуоруйа, үһүйээн, ырыа, өс хоһооно, таабырын, о.д.а.) киирэллэр. Бырагыраама кыра оҕо интириэһин учуоттаан, олох араас өттүн хабар айымньыларга болҕомто уурар: бэйэ саастыылааҕын уонна улахан дьону кытта сыһыан, мүччүргэннээх сырыы, айылҕа, дойду историята, культуурата, омуктар культууралара, ону тэҥнээн көрүү, биир тиэмэлээх араас ааптар айымньытын ааҕыы, ырытыы, о.д.а. тиэмэ төһөнөн киэҥ да, оҕо соччонон олоҕун уопута байар кыахтанар, билэр – көрөр баҕата кэҥиир, ааҕар кыаҕа сайдар ааҕыы культуурата иҥэр. Киирбит айымньылар кыра саастаах оҕо өйүн – санаатын, майгытын – сигилитин, эстетическэй өттүнэн иитиигэ суолталара улахан. Оҕо ааҕар үөрүйэҕэ сайдыытын көрөн, тулалыыр эйгэтин туһунан билиитэ диринҥээн истэҕин аайы, ааҕар эйгэтэ кылаастан кылааска кэҥээн, эбиллэн, байытыллан иһэр. Сыыйа оҕо библиографическай культуурата олохсуйар.

Онон литература ааҕыытын кууруһа уус – уран эстетическэй, өй – санаа, майгы – сигили хайысхалаах буолан, ааҕыы кэмпитиэнсийэтин байытар кэҥэтэр. Үөрэнээччи бэйэтин билиитин, ааҕар үөрүйэҕин, сатабылын үөрэх сыалын уонна тустаах олох түгэннэрин быһаарарыгар сөпкө туһанар үөрүйэҕин олохсутунар, кэпсэтэр эйгэтэ кэҥиир, ааҕыы культуурата сайдар (аахпытын дириҥник өйдүүр, ааҕар кинигэтин талар үөрүйэхтэнэр, уус – уран литератураны өрүү ааҕар баҕата олохсуйар). Оҕо ааҕар культуурата төһөнөн баай да, соччонон үтүө майгылаах уонна кэрэни өйдүүр сайдыылаах киһи буола улаатар.

Түмүктээн эттэххэ, “Литература ааҕыыта” ис хоһооно оҕо тылын – өһүн, аан дойду уус – уран литературатыгар киириитин, ааҕар кыаҕын, ааҕар культууратын сайыннара, байытар.

Үөрэх былааныгар үөрэх биридимиэтин миэстэтэ.

Үөрэх былаанынан алын сүһүөх оскуолаҕа « Литература ааҕыыта” биридимиэти үөрэтиигэ барыта 238 ч көрүллэр. Ол иһигэр 1 кылааска – 14 чаас; 2 кылааска – 68 чаас; 3 кылааска – 68 чаас; 4 кылааска – 68 чаас.

Үөрэх биридитиэтин үөрэтии түмүгэ.

ЫТЫК ӨЙДӨБҮЛЛЭРИ ҮӨРЭНЭЭЧЧИГЭ ИҤЭРИИ ТҮМҮГЭ,

1. Төрөөбүт дойдунан, дойду историятынан уонна норуоттарынан киэн туттуу санаатын олохсутар.
2. Атын омук историятыгар уонна культууратыгар убаастабыллаахтык сыһыаннаһар.
3. Үөрэнэр баҕаны, бэйэни сайыннарар.
4. Бодороһууга майгы – сигили нуорматын, бэйэ эппиэтинэһин сайыннарар, салайынар.

5. Эстетическэй сыһыаны олохсутар
6. Сиэрдээх быһыыны, атын дьоҥҥо амарах сыһыаны сайыннарар.
7. Биирдэ үлэлиир сатабылы сайыннарар.
8. Үтүө сыһыаннаах бодоруһууну иҥэрэр.
9. Мөккүөрдээх түгэнтэн сатаан тахсар үөрүйэҕи үөскэтэр.
10. Айымньылаах үлэҕэ баҕаны үөскэтэр, сэрэхтээх, чөл олохтоох туөунан өйдөбүлү, сыһыаны олохсутар.

ҮӨРЭХ САТАБЫЛЛАРЫН САЙЫННАРЫЫ ТҮМҮГЭ

1. Араас тиэкиһи ис хоһоонноохтук ааҕар, үчүгэйдик толкуйдаан саҥарар, тылынан уонна сургунан тиэкиһи оҥорор
2. Сорудаҕы толороргo саҥа араас көрүҥнэрин, ньымаларын баһылыыр.
3. Сэһэргэһэр киһитин, болҕойон истэр, кэпсэтэргэ бэлэм, кэпсэтиигэ араас санаа үөскүүрүн өйдүүр, бэйэ санаатын тиэрдэргэ кыһаллар, дакаастыы сатыыр.
4. Тэҥниир, ырытар түмэр, түмүктүүр , наардыыр, маарынныыры, хардарыта сибээһи, төрүөтү булар, хайа баҕарар тиэмэҕэ кэпсэтиигэ кыттыһар.
5. Атын биридимэттэри үөрэтэргэ «Литература ааҕыыта» төрүт буоларын уонна биридимиэтигэр алтыһыыларынгуманитарнай – эстетическэй хайысхалаах биридимиттэр икки ардыларынааҕы сибэстэри өйдүүр.
6. Үөрэх дьарыгын сыалын уонна соругун өйдүүр, сөптүүх ньымалары булан туттар, туһанар.
7. Үөрэх дьарыгын туруоруллубут соруктарга олоҕуран былаанныыр, хотуруолланар уонна сыаналанар, ситиһиигэ тиэрдэр ордук көдьүүстээх ньымалары быһаарар.

ТУСТААХ ҮӨРЭХ БИРИДИТИЭТИН ҮӨРЭТИИ ТҮМҮГЭ

1. Уус уран айымньы омук уонна аан дойду культуурата, сиэ майгы – сыаннастара буоларын уонна баар үгэстэр харыстаныахтарын, кээр көлүөнэҕэ тиэрдиллиэхтээхтэрин өйдүүр.
2. Кинигэ – киһи аймах культууратын ураты сыаннаһа буоларын , өйдөөн , сиэрдээх сыһыаны олохсутар.
3. Уус – уран айымньы тыл искусствота диэн өйдүүр, харыстабыллаахтык сыһыаннаһар.
4. Саха сирин уонна Россия элбэх ахсааннаах норуоттарын уус – уран литератураларын духуобунай уонна сиэргэ – майгыга сыаннастарын өйдүүр.
5. Сайдыылаах, үөрэх бары биридимиэтигр ситиһиилээх буоларга тиһиктээх ааҕыы суолтатын өйдүүр; аан дойду, Россия историятын уонна культууратын, үтүө мөкү сыһыан, сиэр – майгы туһунан бастакы өйдөбүллээх.
6. Ааҕыы суолтатын, араас көрүҥнээх тиэкис уратытын уонна ис хоһоонун өйдүүр, дьүүллэһиитигэр кыттар, дьоруой араас быһыытын – майгытын сиэр майгы өттүнэн ырытар, сыаналыыр.
7. Таска уонна искэ ааҕыы техникатын баһылаһын, аахпыты араастаан уларытыы, уус – уран, научнай популярнай уонна үөрэтэр тиэкистэри ырытарга судургу литературоведческай өйдөбүллэри туһаныы ааҕааччы тылын – өһүн сайдыытыгар суолталааҕын өйдүүр
8. Бэйэ ааҕарыгар сөптөөх кинигэни талары сатыыр, тиэмэнэн , алпаабытынан каталогтары уонна сүбэлиир испииһэги туһанар, бэйэ ситиһиитин, кыаҕын сыаналанар, тупсарынар эбии дьарыктанарга, информация хомуйарга ыйар – кэрдэр матырыйаалынан таба туһанар.

Үөрэх биридитиэтин ис хоһооно

САҤАРЫЫ УОННА ААҔЫЫ ҮЛЭТИН КӨРҮҤНЭРЭ

Истии. Туора саҥаны истэн ылыныы (кэпсэтэр киһи саҥата, араас тиэкиһи ааҕыы). Туора саҥанаы хайдах баарынан өйдөөһүн, истибит айымньы туһунан ыйытыыга сатаан хоруйдааһын, буолбуту сааһылаан быһаарыы; саҥа соругун өйдөөһүн; үөрэх,биллэрэруус – уран айымньы тиэкистэрин истэн баран, ыйытыыны сатаан биэрии.

Таска ааҕыы. Тылы, этиини уонна тиэкиһи букубалаабакка уонна сүһүөхтээбэккэ таба ааҕыы. Сүһүөҕүнэн ааҕыыттан сыыйа бүтүн тылынан өйдөөн ааҕыы, тыл ситимин интонациянан холбоохун;тиэкис ис хоһоонун өйдүүр туһугар кылаастан кылааска ааҕыы тэтимин түргэтии. Саҥарар саҥа (тыл ситимэ уонна этии) суолтатын өйдүүргэ ыйытыы биэрии. Дьоҕус тиэкиһи хоһоонноохтук ааҕыы: таба саҥарыы уонна интонация нуорматын тутуһуу; ааҕыы соругун өйдөөһүн, ааҕар айымньыга сыһыаны көрдөрүүгэ интонацияны тутуһуу, саҥарыы уонна бодоруһуу соругар сөп түбэһиннэрэн ааҕыы тэтимин түргэтитии эбэтэр бытаардыы. Сурук бэлиэтэ чорботуллар этиилэрин интонациялаахтык ааҕыы. Араас көрүҥнээх уонна тииптээх тиэкистэр уратыларын өйдөөһүн.

Искэ ааҕыы. Кээмэйинэн уонна көрүҥҥүнэн сөптөөх айымньылары таска ааҕыыттан сыыйа искэ ааҕыыга көһүү. Аахпыт тиэкиһи өйдүүргэ ис хоһоонун санатыһан уонна ыйытыыларга хоруйдаан хонтуруолланар уонна көннөрүнэр ньымалары туһаныы.

Ааҕыы араас көрүҥүн туһанан, үөрэтэр уонна научнай – биллэрэр тиэкистэн информацияны була үөрэнии.

Ааҕыы араас көрүҥүн уратытын өйдөөһүн: факт, ойуулааһын, этиини толоруу уо.д.а.

Араас көрүҥнээх тиэкиһинэн үлэ. Уус – уран, үөрэх, научнай популярнай – тиэкистэр өйдөбүллэрин билии, кинилэри тэҥнээһин. Маннык көрүннээх тиэкистэри оҥоруу соруктара. Көннөрү этиилэртэн тиэкиһи араарар үөрүйэҕи баһылааһын.

Тикэис тиэмэтин уонна сүрүн санаатын бэйэ быһаарыыта; төрүөт уонна түмүк сибээстэрин быһаарыы; тиэкиһи сөптөөх кэрчиктэргэ араарыы. Хас биирдии кэрчик уонна тиэкис сүрүн чаастарын быһаарыы, аат биэрии; тиэкис ис хоһоонунан ааттыыр, ыйытыы этиилэринэн эбэтэр бэйэ толкуйунан былаан оҥоруу. Тирэх тылларынан эбэтэр бэйэ оҥорбут былаанынан тиэкиһи сиһилии, талан кылгатан кэпсээһин. Кэпсииргэ туох кэнниттэн туох буоларын чопчу ситимнээн тутуһуу. Аахпыт тиэкиһи эбэтэр атын бэриллибит холобуру үтүгүннэрэн, ойуулааһын, сэһэргээһин, толкуйдааһын тиэкиһи оҥоруу. Кэпсэтии кэимигэр кинилэри туох сыаллаах туһанары быһаарыы.

Элбэх информация араас көрүҥүн кытта үлэлээһин.

Уопсай ырытыыга кыттыы: ыйытыыга хоруйдааһын, чопчу тиэмэҕэ иһитиннэрии оҥоруу, атын киһи этэрин истии, кэпсэтии кэмигэр хоруйдары толорон, ситэрэн биэрии.

Ыйынньыгы уонна көрдөрөр – ойуулуур матырыйаалы туһаныы.

Тиэкис ис хоһоонун ойуулааһын уонна толкуйдааһын ньымаларын туһанан хаттаан оҥоруу. Уус – уран уонна научнай – биллэрэр айымньылары тэҥнээһин, кэпсэтиигэ туох сыаллаах туһанары быһаарыы.

Библиографическай культура. Кинигэ – искусство ураты көрүнэ.

Кинигэ – билии төрдө. Саха сиригэр бастакы кинигэлэр уонна кинигэни бэчээттээһин саҕаланыыта. Үөрэх, уус – уран, ыйынньык кинигэлэр. Кинигэ ис хоһооно эбэтэр иһинээҕитэ, таһа титульнай лииһэ аннотация, ойуулар. Кинигэҕэ информация көрүнэ: научнай, уус – уран , ыйар иллюстративнай матарыйаал.

Кинигэ тиибэ: айыньы – кинигэ, хоомурунньук – кинигэ, суруйуулар хомуурдара, периодическай бэчээт, ыйынньык, тылдьыт, энциклопедия арааһа.

Бэриллибит испиэһэгинэн кинигэни талыы, картотекалар, библиотекаҕа оҕо кинигэлэрин туһаныы. Алпаабытынан каталог. Оҕо сааһыгар сөптөөх тылдьытынан уонна ыйынньык – литератураннан туһаныы.

Учуутал көмөтүнэн үөрэх уонна научнай популярнай тиэкистэр уратыларын быһаарыы.

Уус – уран айымньы тиэкиһинэн үлэ. Уус – уран айымньы ис хоһоонун өйдөөһүн, иэйиилээхтик ылыныы. Айымньы аатын кытта ис хоһоонун өйдөөн ситимнээһин.

Уус – уран тиэкис уратытын быһаарыы, айыллыбыт сыалын өйдөөһүн. Тылы хайдах иһиллэринэн уонна суолтатынан ырытыы, көнө уонна көспүт суолта. Суруйааччы айбыт хартыынатын өйгө хартыынатын өйгө ойуулуур үөрүйэх.

Тыл ойуулуур – дьүһүннүүр ньыматын туһанан, айымньы тиэкиһин эбэтэр быһа тардыыны бэйэ айыыта. Уруһуйдарынан эбэтэр иллюстрацияларынан кэпсээн айыы: уус – уран айымньыттан иллюстрацияҕа сөп кэрчиктэри булуу. Аахпыт тиэкистэн быһа тардыыны тылынан ойуулааһын.

Айымньы дьоруойун хаактеристикалааһын, буолбут быһыы төрүөтүн ырытыы. Сүрүн санааны тириэрдэн, сиһилии талан уонна кылгатан кэпсиир дьоҕуру ицэрии. Дьоруойдар быһыыларын маарыннатан эбэтэр утары тутан тэҥнээһин; онно сөп түбэһэр тылы эбэтэр тыл ситимин булуу. тиэкиһи ырытыыга учуутал көмөтүнэн ааптар дьоруоуйга сыһыанын, айымньы сүрүн санаатын быһаарыы.

Тиэкистэн сөптөөх кэрчиктэри булуу; айылҕаны ойуулааһын, буолар сирэ – уота, дьоруой туттуута – хаптыыта. Бэриллибит быһа тардыыны бэйэ талан кэпсээһинэ, тирэх тылы, тыл ситимин кэпсээнтэн булуу. Буолар түгэннэринэн, уйулҕаны ойуулааһынынан, дьоруойдар быһыылаһынарыыларынан маарыннаһар быһа тардыылары араас айымньыттан булае тэҥнээһин: түмүү уонна түмүктээһин.

Кыра кээмэйдээх хоһооннору уонна норуот тылынан айымньыларын өйтөн ааҕыыга үөрэтии.

«Төрөөбүт дойду» диэн өйдөбүлү иҥэринии, бэйэ төрөөбүт сиригэр – уотугар таптал Россия норуоттарын айымнытыгар көстүүэ. Араас норуот ылынан айымньытыгар тиэмэ, сүрүн санаа, дьоруой, сиэр – майгы сыанабыла маарыннаһыыта. Россия духуобунай – нравственнай, культуурунай үгэстэрин ылыныы, үөрэтии.

Уус – уран айымньыларга арыллар амарах санаа, чиэһинэй, хорсун быһыы, доҕордоһуу, өстөһүү, аба – сата, кырык, бэйэни билинии, дьоһуннаах, сиэр майгы сыанабыла маарыннаһыыта. Россия духуобунай – нравственнай, культуурунай үгэстэрин ылыныы, үөрэтии.

Дьону кытта сыһыаҥҥа бэйэҕэр баҕарбаккын оҕорума, бэйэҕин таптыырыҥ курдук атын киһини таптаа диэн сиэр – майгы, сигили быраабылаларын тутуһуу уонна толкуйдааһын; ону күннээҕи олохха алтыһыыга туһаныы, бэйэмсэх, ымыы буолуу, хара санааланыы курдуктартан туттуунуу санаа. Өлөөһүҥҥэ, кырыктыйыыга, бэйэмсэх буолууга, атын киһи лиичиһинэһигэр ытыктабыла суох сыһыаннаһыыга олоҕуран алтыһыы көдьүүһэ суоҕун дакаастыыр сюжеттарын, литература персонажтарын быһыылара маарыннаҥһыытын быһаарыы.

Истиҥник санаһыыга, тапталга, тулуурга, хардарыта көмөҕө, аһыныгас уонна мамрах буолууга, алдьархайтан быыһааһын, тылга туруу, албынтан көлдьүнтэн куотунуу курдуктарга олоҕуран, доҕоттору кытта истиҥник сыһыаннаһар кэпсээн уонна остуоруйа дьоруойдарын быһыыларыттан холобуру аҕалар үөрүйэх.

Айымньы дьоруойдарын үтүө уонна мөкү быһыыларын өйдөөһүн, учуутал көмөтүнэн санааны олохтоохтук этинии. Бэйэ быһыытын ырытыы, литературнай айымньытын сөбүлүүр дьоруойу үтүктэ үөрэнии.

Үөрэх научнай поулярнай уонна уус – уран тиэкиһи кытта үлэ. Айымньы аатын өйдөөһүн, ис хоһоонун кытта ситимнээһин. Үөрэх уонна научнай популярнай тиэкистэр уратыларын туһунан информациялааһын. Үһүйээн, сэһэн, таҥара кэпсээннэрин биир уопсай уратыларын өйдөөһүн (быһа тардыы эбэтэр дьоҕус тиэкис). Төрүөт уонна түмүк сибээһин олохтоохуҥҥа араас көрүҥнээх тиэкиһи ырытыы судургу нымаларын кытта билсиһии. Тиэкис сүрүн санаатын быһаарыы. Тиэкиһи чаастарга араарыы. Кыра тиэмэлэри быһаарыы. Күлүүс эбэтэр тирэх тыллар. Тиэкиһи хаттаан оҥоруу алгоритмын туттуу. Күлүүс тылга, модельга, схемаҕа тирэҕирэн тиэкиһи хаттаан оҥоруу. Тиэкиһи сиһилии кэпсээһин. Тиэкистэн сүрүнүн арааран кылгатан кэпсээһин.

Кэпсэтэр үөрүйэх. Бодороһуу сиэрэ. Саҥа биир көрүҥэр, диалокка, кэпсэтээччилэр санаа атастаһалларын өйдөөһүн. Диалог уратытынан кпсэтии сыалын билии, ыйытыыны уонна хоруйу толкуйдааһын, кэпсэтэр киһини истэр үөрүйэх, кэпсэтиини ыйытыы уонна реплика көмөтүнэн көҕүлээһин. Тиэкис ис хоһоонугар уонна бэйэ уопутугар олоҕуран, бэриллибит тиэмэҕэ эбэтэр айымньы туһунан бэйэ санаатын этии. Бодоруһуу сиэрин тутуһуу. Норуот тылынан айымньытыгар олоҕуран, норуот кэпсэтэр сиэрин уратыларын кытта билсии.

Монолог – саҥа биир ураты көрүҥэ. Тиэкискэ (бэриллибит тиэмэ эбэтэр ыйытыыга хоруй) олоҕуран, сүрүн санааны быһааран дьоҕус этиини саҥарар үөрүйэх. Аахпыт эбэтэр истибит научнай – популярнай, үөрэх уонна уус – уран тиэкистэр уратыларын учуоттаан туран тириэрдии.

Тугу этэри эрдэ былааннаһын (хайдах саҕалыыры, онтон тугу этэри уонна тугунан түмүктүүрү); этэр санаа сыалыгар сөп түбэһэр тылы – өһү булуу. Ойуунан, аахпыт тиэкиһинэн эбэтэр бэриллибит тиэмэҕэ ситимнээх саҥа, кэпсэтии сиэрин тутуһан тылынан кылгас кэпсээни оҥоруу.

Сурук. Суругунан саҥа сиэрэ. Суругунан саҥа нуорматын тутуһуу: ис хоһоон аатыгар, тиэмэтигэр сөп түбэһиитэ (буолар сирэ, дьоруой характера). Суругунан саҥаҕа тыл ойуулуур-дьүһүннүүр ньыматын туттуу (синоним, антоним, тэҥнээһин). Суругунан тиэкиһи бэрэбиэркэлэнии уонна көннөрүү.

Бэриллибит тиэмэҕэ, бэйэ кэтээн көрүүтүнэн эбэтэр аахпыт айымньы туһунан кылгас өйтөн суруйуу, ойуулааһын уонна толкуйдааһын ньымаларын туһанан кинигэ, дьоҕус кэпсээн (бэйэ олоҕор буолбут түгэн) суруйуу.

ОҔО ААҒАР ЭЙГЭТЭ

Норуоттар тылынан уус – уран айымньылара. Кыра кылаас үөрэнээччитин сааһыгар сөптөөх XIX-XX үйэтээҕи Россия норуоттарын уонна тас дойдулар литератураларын, оҕо литературатын классиктарын, Россия норуоттарын уонна тас дойдулар билиҥҥи суруйааччыларын айымньылара. Уус – уран, научнай – популярнай, историческай, мүччүргэннээх сырыылардаах, ыйынньык – энциклопедия кинигэлэр, оҕо хаһыата, сурунаала. Кылааска ааҕыыга уонна истиигэ, бэйэ уонна ыалынан ааҕыыга, атын оҕолору кытта уонна дьиэ кэргэҥнэ ырытыыга аналлаах айымньы араас көрүҥэ (Саха сирин уонна Россия норуоттарын остуоруйалара; таабырыннар, ырыалар, чабырҕахтар, өс хоһоонноро; кэпсээннэр уонна хоһооннор;үһүйээннэр уонна номохтор).

Бырагыраама сүрүн тиэмэлэрин ис хоһооно: араас норуот фольклора, Ийэ дойдуга, киниэхэ таптал, дойду историята, айылҕата; оҕо, ыал уонна оскуола; кырачаан доҕотторбут; үтүө быһыы, доҕордоһуу, чиэһинэй буолуу, албан аат; дьиктилэр – дьиибэлэр, киэн туттар суруйааччыларбыт уо.д.а.

Кылаас аайы бэриллэр уопсай тиэмэлэргэ ааҕар үөрүйэҕи эрчийиигэ салаалар: “Бибилэтиэкэҕэ дьарык”, “биһиги театрбыт”, “Бэйэ ааҕыыта”, “Ыалынан ааҕыы”, “Ойуулуур – дьүһүннүүр эйгэҕэ”, “Айар үлэ умсулҕана”, “Айымньы дойдутун кистэлэҥнэрэ”.

ЛИТЕРАТУРА ӨЙДӨБҮЛЛЭРИНЭН ҮЛЭ

Тиэкистэн ойуулуур – дьүһүннүүр ньыманы булан араарыы: синоним, антоним; уус – уран быһаарыы, тэҥнээһин, сирэйдээн этии (учуутал көмөтүнэн).

Литература өйдөбүллэрин быһа холуйан билии; уус – уран айымньы, тыл искусствота, ааптар (кэпсээччи), тиэмэ, дьоруой (мэтириэтэ, туттуута – хаптыыта, майгыта, саҥата); ааптар дьоруойга сыһыана (учуутал көмөтүнэн).

Сэһэн (кэпсээн) тутулун туһунан уопсай өйдөбүл, ойуулааһын (айылҕа, мэтириэт, мал - сал), токуйдааһын (дьоруой монолога, дьоруойдар кэпсэтиилэрэ).

Кэпсээнинэн уонна хоһоонунан саҥа, хоһоонунан айымньы уратыта (ритм, рифма).

Фольклор кыра жанрын билии, араарыы, сүрүн санаатын быһаарыы.

Остуоруйа көрүҥнэрэ: тыынар тыыннаах, олох – дьаһах, аптаах – алыптаах. Остуоруйа уус – уран уратыта, остуоруйа дьоруойа, ойуулуур – дьүһүннүүр ньымалар тутула. Литературнай остуоруйа. Олоҥхо өйдөбүлэ, олоҥхо, бухатыыр дьоруойдара. Орто дойду, олоҥхо тыла.

Кэпсээн, хоһоон, үгэ туһунан уопсай өйдөбүл, тутулларын уонна ойуулуур – дьүһүннүүр ньымаларын уратыта.

АЙАР ҮЛЭ

Аахпыт айымньыга маарыннатан ойуулаһыннаах уонна толкуйдааһыннаах остуоруйаны уонна кэпсээни айыы, учуутал көмөтүнэн остуоруйа сюжетын сайыннаран атын варианынан толкуйдааһын.

Литературнай айымньы тиэкиһинэн уларытыы: оруолунан араарыы, инценировкалааһын; хоһоонноохтук ааҕыы, тылынан ойуулааһын; ыһыллыбыт тиэкиһи сааҕылааһынна араас ньыманы туһаныы, өйтөн айыылаах аахпыттан суруйуу, уус – уран айымньыга(маарыннаһар тиэкискэ) худуоһунньук хартыынатыгар, айымньынан ойуулуур сериалларыгар эбэтэр тус уопукка олоҕуран бэйэ тиэкиһин айыы.

Тылынан уус – уран, музыкальнай, ойуулуур – дьүһүннүүр айымньылары тэҥнээн көрүү, музыканы, хоһоону истиигэ олоҕуран бэйэ этиилэрин оҥоруу, онно бэйэ сыһыанын көрдөрүү уонна ону тыл көмөтүнэн тириэрдии.

№	Уруок матырыйаала	Чаа ha	Уруок тиибэ	Ис хоhоонуттан	Метапредметнай билии, сатабыл	Буолар кунэ	
						План.	Факт.
	1 тиэмэ: Көмүс күhүн күллэ-үөрдэ алтан чуораан тыаhынан						
1	Киирии уруок Кылаас таьынан аа5ыы (КТА) П.Ойуунускай. Тураах тууьута	1	Комбинир. уруок			03 09	
2	С. Руфов «Дорообо, оскуолабыт».	1	Комбинир. уруок	Учебнигы кытта билсиhии Хоhооннору доргуччу аа5ыы, тэҥнээн көрүү.	Сөптөөх интонацияны тутуhан аа5ыы, туочука5а, соппутуойга тохтууру сатааhын.	07 09	
3	М. Ефимов «Биhиги кэhиибит».	1	Комбинир. уруок			10 09	
4	С Руфов «Күhүҥҥү тыал кэпсээнэ».	1	Комбинир. уруок	Доргуччу ааҕыы. Тылынан хартыына уруhуйдааhын. Ханнык тугэн хоhуйулларын, суруйааччы тугу туохха холообутун быhаарыы.	Интонацияны, тохтобулу тутуhан ааҕыы.	14 09	
5	С.Омоллоон «Көмүс күhүн барахсан».	1	Комбинир. уруок	Доргуччуу ааҕыы. Туочукаҕа, соппутуойга тохтууру сатааhын.	Ыйытыыга сөптөөх эппиэт. Ойуулуур уус-уран тыллары булан устуу. Тэҥнээн көрүү.	17 09	
6	М.Ефимов «Күhүн кутаата».	1	Комбинир. уруок			21 09	
7	Ф.Федоров «Ыра санаа»	1	Ситимнээх саҥаны сайыннарыы уруога	Ис хоhоонун өйдөөн ааҕыы. Айымньы тематын сүрүн санаатын быhаарыы.	Өйдөөн, таба, хоhоонноохтук ааҕыы. Ыйытыыларга сөптөөх эппиэт. Өс хоhоонун быhаарыы. Сиhилии кэпсээн. Сочинение-миниатюра.	24 09	

8	Т.Сметанин «Көрүдьүөс күн».	1	Комбинир. уруок	Сөпкө, өйдөөн чуолкайдык ааҕыы.	Сиһилии кэпсээн. Айымньы аатын кытта ис хоһоонун тэҥнээн көрүү.	28 09	
9	С.Омоллоон «Бирээнньик буолаҕа хайдах үүммүтэ»	1	Комбинир. уруок	Оруолларынан хоһоонноохтук ааҕыы.	Талан кэпсээһин. Пааранан үлэ.	01 10	
10	А.Федоров «Оҕуруот үлэһитэ»	1	Комбинир. уруок	Туочукаҕа, соппутуойга тохтоон, тылы чуолкайдык этэн ааҕыы.	Талан ааҕар, кэпсиир сатабыл, ыйытыыларга сөптөөх эппиэт.	05 10	
11	И.Сосин «Туруйалар». Т.Черемкин «Туруйалар»	1	Теманы түмүктүүр уруок.	Таба, доргучу, интонацияны тутуһан аа5ыы. Аахпыт айымньыларын ис хоһоонун наардааһын, бэйэлэрин санааларын этиилэрэ.	Кэпсээн салгыыта хайдах буолуон сөбүн толкуйдаан көрдөөһүн.	08 10	
12	КТА. Н.Габышев. Буеккэ киьиргэс дуо?	1	Комбинир. Уруок			12 10	
2 тиэмэ: Алтынньы барахсан айхаллан, А5аллың ахтыбыт кыһыммын.							
13	П.Тобуруокап «Тула өттүм тула хаар». С.Тумат «Хаар барахсан».	1	Саҥа материалы билиһиннэрэр уруок.	Теманы, айымньы сурун санаатын быһаарыы.	Таба, сөпкө доргуччу ааҕыы. Талан ааҕыы. Кинигэ тылынан кэпсээһин. Тэҥнээн көрүү.	15 10	
14	Н.Якутскай «Кыраһа». В. Федоров «Кыраьа»	1	Комбинир. уруок	Өйдөөн, сөпкө, интонациятын тутуһан ааҕыы. Кэпсээни хайдах өйдөөбүтүнэн кэпсээһин.	Тылы сайыннарыы. Хоһоон айарга холонуу. Пааранан үлэ.	19 10	

15	П.Ойуунускай «Бултаах сир»	1	Сатабылы, үөрүйэҕи сайыннарар уруок	Өйдөөн ааҕыы. Сиһилии кэпсээн. Тыллары быһаарыы. Айымньы тоҕо итинник ааттаммытын быһаарыы.	Өйдөөн ааҕыы сатабылын сайыннарыы, ыйытыыларга эппиэт.	22 10	
16	В. Федоров «Алынах собото» Л.Попов «Хоптолор»	1	Комбинир. уруок	Доргуччу, сурук бэлиэтин тутуһан ааҕыы. Хоһоонноохтук ааҕыы. Ыйытыыларга хоруйдааһын.	Сиһилии кэпсээн, санааны сааһылаан санарыы. Нойосуус. Тылынан хартыына. Паараннан үлэ.	26 10	
17	С.Данилов «Кыраһа суруга», «Кыыын»	1	Комбинир. уруок	Хоһоонноохтук аа5ыы. Ыйытыыларга хоруйдааһын.	Санааны этинэ үөрэнии. Бөлөҕүнэн үлэ.	29 10	
18	Н.Игнатьев «Куобаҕы бастакы көрүүм» М. Ефимов «Силлиэ уонна булчут уол». Теманы хатылааһын	1	Комбинир. уруок	Сөпкө, доргуччу, өйдөөн ааҕыы. Ыйытыыларга эппиэт. Ис хоһоонун кэпсэтии. Таба, тэтимнээхтик, өйдөөн ааҕыы. Кинигэ ыйытыыларыгар сөптөөх хоруй. Кэпсэтиһии.	Бөлөҕүнэн үлэ. Санааны этинэ үөрэнии. Кинигэни кытта үлэлиир үөруйэх. Бэйэ тылынан кэпсээһин. Түмүк оҥоруу.	02 11	
19	КТА. Куннук Уурастыырап. Куьун уонна кыыын. С.Данилов.Тымныы	1	Комбинир. уруок	Таба, доргучу, интонацияны тутуһан аа5ыы. Аахпыт айымньыларын ис хоһоонун наардааһын, бэйэлэрин санааларын этиилэрэ.	Сиһилии кэпсээн, санааны сааһылаан санарыы.	12 11	
3 тема: Сахам сирэ киэц кыраай, сонун, сонун кестуулээх.							
20	М.Тимофеев «Ийэ дойду хантан саҕаланар». Т.Черемкин «Төрөөбүт буор таптала»	1	Комбинир. уруок	Хоһоонноохтук, доргуччу ааҕыы. Маарыннаһар сүһүөҕүнэн бүтэр строкалар. Хоһооннору тэннээн көрүү. Сөбүлээбит хоһоону өйтөн үөрэтии.	Пааранан үлэ. Бэйэ санаатын этинии. Тала үөрэнии. Кэпсэтиһии.	16 11	

21	С.Омоллоон «Биһиги дьиктибит»	1	Комбинир. уруок	Туочукаҕа, соппутуойга тохтоон, тыын ылан доргуччу ааҕыы. Сиһилии кэпсээн.	Бөлөҕүнэн үлэ. Кэпсэтиһии. Санааны этинии. Талан ааҕыы.	19 11	
22	Н.Якутскай «Алмаас куората» И.Данилов «Уйгу-быйан суола»	1	Сатабылы, үөрүйэҕи сайыннарар уруок	Хоһоонноохтук ааҕыы. Ыйытыыларга хоруй. Санааны этинии. Болҕойон ааҕыы. Ыйытыыларга хоруй. Айымньы сүрүн санаатын булуу.	Бөлөҕүнэн үлэ. Санааны этии. Атын литератураны туһаныы. Кэпсэтиһии.	23 11	
23	И. Ча5ыл5ан Дьокуускай урдунэн Н. Апросимов Ейуму.	1	Комбинир. уруок			26 11	
24	Н. Курилов «Им-балай хараҥа»	1	Комбинир. уруок	Былааны тутуһан чааһынан ааҕыы. Сөптөөх миэстэни булан устуу. Айымньы аатын кытта ис хоһоонун тэннээн көрүү.	Пааранан үлэ. Кэпсэтиһии. Истии. Санааны этии.	30 11	
25	С. Тумат Туундара оьо5о Л. Попов Кыталыктар кырдаллара	1	Комбинир. уруок	Хоһоонноохтук ааҕыы. Ыйытыыларга хоруй. Санааны этинии. Болҕойон ааҕыы. Ыйытыыларга хоруй. Айымньы сүрүн санаатын булуу.	Бөлөҕүнэн үлэ. Санааны этии. Атын литератураны туһаныы	03 12	
26	И.Гоголев «Лена»; И.Гоголев «Лена очуостара». Хатылааһын.	1	Сатабылы, үөрүйэҕи сайыннарар уруок	Болҕойон хоһоонноохтук ааҕыы. Суруйааччы туттубут тэҥнэбилин булуу. Кэпсэтиһии.	Тылдьыты кытта үлэ. Бөлөҕүнэн үлэ. Кинигэни кытта үлэлиир үөрүйэх.	07 12	

27	КТА. Н.Якутскай. Дьукаахтыылар. И.Мигалкин. Куоска уонна кутуйах.	1				10 12	
4 тиэмэ: Үлэлиир үчүгэй, үөрүүтэ дэлэгэй							
28	П.Тобуруокап «Ким хайдах үлэлиирий?»	1	Саҥаны билиҺиннэрэр уруок.	Оруолунан ааҕыы. Оруолунан кэпсээн. ДьүөрэлэҺэн сүҺүөхтэри булуу. Өс хоҺооннорун быҺаарыы. Айарга холонуу.	КэпсэтиҺии. Бөлөҕүнэн үлэ.	14 12	
29	И.Данилов «Нууралдьын Куо уонна Бүгүрү Куо»	1	Комбинир. уруок	Оруолларынан ааҕыы. Остуоруйа сүрүн санаатын булуу. Салгыытын айыы.	Бөлөҕүнэн үлэ. Тыл суолтатын быҺаарсыы. Остуоруйаны салгыы айан кэпсээҺин.	17 12	
30	В.Федоров «КыҺалҕа бухатыыр»	1	Ситимнээх саҥаны сайыннарар уруок	ТиэкиҺи кэпсээҺин. «Сылдьыбыт сыыҺы, көрдөөбүт көмүҺү булар» диэн өс хоҺоонун быҺаарсыы.	Бэйэҕит тугу эмэ сатаабыт, кыайбыт түбэлтэҕитин санааҥ, кэпсээҥ.	21 12	
31	В.Протодъяконов «СылгыҺыт» С.Тимофеев «Үлэ барыта үчүгэй»	1	Комбинир. уруок	Кэпсээни доргуччу ааҕыы. Ыйытыыларга эппиэт. СиҺилии кэпсээн.	Сылгы өҥүн араахын булан ааҕыы. Дьоннорун кытта быҺаарсыы. СылгыҺыт улэтин туҺунан кэпсэтиҺии.	24 12	
32	В.Миронов «Үлэ үтүө кээмэйэ». Теманы түмүктээҺин	1	Комбинир. уруок	Өйдөөн, хоҺоонноохтук ааҕыы. Сөбүлээбит идэлэрин талан ааҕыы.	Төрөппүттэрин идэлэрин туҺунан кэпсэтиҺии. Пааранан үлэ. Урут аахпыт үлэ туҺунан айымньыларын тэҥнээн көрүү.	11 01	

33	КТА. В.Федоров. Муоьааьын. Н.Лугинов. Алдьархай.	1	Теманы түмүктүүр уруок.	Хоһоонноохтук доргуччу аађыы. Бу темађа аахпыт идэлэрин араах ын туһунан кэпсэтии.	Аахпыт айымньыларын туһунан, ханныгы ордук сөбүлээбиттэрин кэпсэтии. Сочинение-миниатюра: «Ханнык идэни талыам этэй»	14 01	
5 тиэмэ: Үчүгэйтэн үөрэбит, куһа5антан хомойобут							
34	М.Матахова «Өбүгэ сађаттан»; Н.Носов «Сыырга»	1	Саңа темађа киирии уруок.	Кэпсээни кэрчиктэргэ араарыы. Былааны туһанан кэпсээһин.	Маарынныыр түбэлтэни санааһын. Кэпсэтиһии.	18 01	
35	И.Алексеев «Түүл» Амма Аччыгыйа «Хабырыыс то5о куотта?»	1	Комбинир. уруок	Кэпсээни оруолунан аађыы. Костя туохтан уолуйбутун сыаналаан кэпсээһин.	Бөлөђүнэн үлэ. Учебник суолтатын туһунан санаа үллэстии. Кэпсээн ис хоһоонун уларытан кэпсээн көрүү.	21 01	
36	Ф.Постников «Дьулус тугу сыыста?» А. Слепцова «Сурэ5э суох туьунан»	1	Комбинир. уруок	Өйдөөн аађыы, ыйытыыларга хоруй. Талан сиһилии кэпсээһин. Кинигэ тылын туттуу.	Бөлөђүнэн үлэ. Өс хоһооннорун быһаарыы.	25 01	
37	А.Аччыгыйа «Коля то5о барда?» «Медпуңңа»	1	Комбинир. уруок	Кэпсээни өйдөөн оруолунан аа5ыы. Сиһилии кэпсээн.	Маннык тугэни көрбүттэрин кэпсээһин. Өс хоһоонун быһаарыы. Пааранан үлэ.	28 01	
38	С.Винокуров «Сэмэ»А.Федоров «Тайах мас»	1	Комбинир. уруок	Биирдэ аађан баран бэйэ тылынан кэпсээһин.	Бөлөђүнэн үлэ. Өс хоһоонун быһаарыы. Кэпсээни салђаан айан кэпсээһин.	01 02	
39	И.Крылов «Туораах саһыл икки». Теманы түмүктээһин.	1	Теманы түмүктүүр уруок.	Тиэкиһи доргуччу аа5ыы. Паузалары тутуһуу.	Үчүгэй уонна куһађан туһунан кэпсэтиһии. Санаа уллэстии. Айан холонуу.	04 02	

40	КТА. Н. Якутскай Кыыые ытыыр – чооруос уерэр. Туйгун ытааччы.	1				08 02	
6 тиэмэ: Былыргыны былыт саппат, уруккуну уу суурайбат							
41	Н.Неустроев «Омоҕой икки Эллэй икки»	1	Саҥа темаҕа киирии уруок	Кэпсээни оруолунан хоһоонноохтук ааҕыы. Былааны тутуһан сиһилии кэпсээһин.	Бөлөҕүнэн үлэ.	11 02	
42	Н.Пестряков «Бэрт хара өрүһү туоруур»	1	Комбинир. Уруок	Кэпсээни былаанынан ааҕыы. Ыйытыыларга эппиэт.	Талан кэпсээһин. Паараласпыт тыллары булан устуу. Эр киһи туһунан бэргэн этиилэри ырытыһыы.	15 02	
43	Эллэй «Ол түүн» П.Ойуунускай «О5о куйуурдуу турара»	1	Комбинир. Уруок	Хоһоону доргуччу ааҕыы. Ис хоһоонун ырытыһыы. Былыргы оҕо олоҕун туһунан кэпсэтиһии.	Пааранан үлэ. Дьүөрэлэһэр сүһүөхтэри булуу. Ыйытыыларга эппиэт. Куйуурдааһын туһунан тугу билэллэрин быһаарсыы. Тылдьыты кытта үлэ. Бөлөҕүнэн үлэ. Өйтөн суруйуу «Мин үөрэххэ баҕам».	18 02	
44	КТА. Н. Пестряков Кыталык уйата. И. Федосеев Летчик буолуом.	1				22 02	
45	Софрон Данилов «Торбостор»	1	Комбинир. Уруок	Кэпсээни былаанынан ааҕыы.	Былааны тутуһан кэпсээһин. Саха былыргы олоҕун туһунан тугу билэллэрин кэпсэтиһии.	25 02	
46	Т.Сметанин «Манчаары» Эллэй «Саһыл сыһыы»	1	Комбинир. Уруок	Хоһоонноохтук ааҕыы. Туочукаҕа, соппутуойга тохтобулу тутуһуу.	Охсуһууну ойуулуур уус-уран тыллары булан устуу. Пааранан үлэ.	02 03	

47	Софрон Данилов «Советскай Союз Геройа Федор Попов». Теманы түмүктүүр	1	Теманы түмүктүүр уруок.	Былаантан талан кэпсээһин. Ыйытыыларга эппиэт.	Автор сэриини ойуулуур уус-уран тылларын булан устуу. Аҕа дойду улуу сэриитин геройдарыттан кими билэҕин?	01 03	
48	КТА. Т. Сметанин Куоскалар уонна саьыл. И.Левин. Чэй суута.	1	Комбинир. Уруок	Хоһоонноохтук ааҕыы. Туочукаҕа, соппутуойга тохтобулу тутуһуу.		04 03	
7 тиэмэ: Кундэл сааспын эргиллэн, Куммут кулум уоттанна							
49	В.Дедюкин «Таммахтар»; Ф.Захаров «Саас»	1	Саҥа темаҕа киирии уруок	Ойуулуур тыллары булан ааҕыы. Айымньыны сирэйин уларытан кэпсээһин.	Өйтөн ааҕыы. Таабырыннары таайыы. Саас хайдах оонньуулларын, ханна сылдьалларын кэпсэтиһии.	11 03	
50	В.Федоров «Көмүөл»; И.Никифоров «Өрүс эстэригэр» А. Кулаковскай Урэх эстиитэ	1	Комбинир. уруок	Кэпсээни өйдөөн ааҕыы. Устан иһэр муус күүһүн-киэбин көрдөрөр тыллары булан ааҕыы.	Өрүс барарын көрбүттэрин туһунан кэпсэтиһии. Бөлөҕүнэн үлэ.	15 03	
51	С.Омоллоон «Хатыҥ» П. Тобуруокап «Манан мастар»	1	Комбинир. уруок	Кэпсээни чаастарга араарыы. Сиһилии кэпсээн.	Тиэкис өйдөммөт тылларын быһаарсыы. Хатыҥ быһыытын-таһаатын, өҥүн-дьүһүнүн, тас көстүүтүн ойуулуур тыллары устуу.	18 03	
52	В.Сыромятников «Үлэһит»; Эллэй «Күөрэгэй»	1	Комбинир. уруок	Хоһоону, кэпсээни ааҕыы. Хайдах өйдөөбүттэрин кэпсээһин.	Сылгы чыычааҕын быһыытын-майгытын көрдөрөр уус-уран тыллары булан устуу.	22 03	

53	КТА. Далан. Кыракый хорсун кыыс Ньырбачаан туьунан кэпсээн.	1			Бөлөҕүнэн үлэ. Олорор сирбитигэр саас туох уратылааҕый?	01 04	
54	Далан «Сааскы сахсаан»	1	Комбинир. уруок	Кэпсээни чаастарга араарыы. Ыйытыыларга эппиэт. Саас иһэр бэлиэтин ойуулуур тыллары устуу, кэпсиргэ туттуу.		05 04	
55	М.Тимофеев «Бу – саас тыала, Бу – Маай тыаһа». Теманы түмүктээһин.	1	Теманы түмүктүүр уруок.	Хоһоону доргуччу аа5ыы. Ыйытыыларга эппиэт.	Өйтөн ааҕыы. Хоһоон айарга холонуу.	08 04	
8 тиэмэ: Саргылаах ырыанан сайыны уруйдаан							
56	К.Уурастыырап «Таптыыбын сайыны» Амма Аччыгыйа "Сайын Аммаҕа	1	Саҥа темаҕа киирии уруок	Хоһоону өйтөн ааҕарга үөрэтии. Поэт туттубут уус-уран тылларын булуу. Тиэкиһи тургэнник ааҕан бэрибиэркэлэнии. Ис хоһоонун ырытыһыы. Талан ааҕыы.	Кэпсэтиһии. Бөлөҕүнэн үлэ. Бүлүү өрүспүт сааскы көстүүтүн туһунан кэпсэтиһии.	12 04	
57	С.Данилов «Ардах»	1	Комбинир. уруок	Поэт иэйиитин табар курдук хоһоонноохтук аа5ыы. Өйтөн ааҕарга үөрэнии.	Айарга холонуу. Уруһуй.	15 04	
58	М.Попов «Бар дьоҥҥо»	1	Комбинир. уруок	Кэпсээни оруолунан хоһоонноохтук ааҕыы. Кинигэ тылынан кэпсээһин.	Бөлөҕүнэн үлэ. Кэҕэ этэрин хаһан, ханна истибиттэрин кэпсэтиһии.	19 04	
59	К.Туйаарыскай «Күөх тыаны көмүскээҥ!»	1	Комбинир. уруок	Хоһоон сүрүн санаатын биир этиинэн этии. Строка ахсын сүһүөх ахсаанын дьүөрэлэһиитин кэтээн көрүү.	Бөлөҕүнэн үлэ. Сунтаарбыт тыатын туругун туһунан кэпсэтиһии.	22 04	

60	Ф. Захаров «Сайылыкка»	1	Комбинир. уруок	Тиэкиһи искэ өйдөөн аа5ыы. Айымньы чаастарыгар ыйытыы туруоруу. Сүһүөхтэр дьүөрэлэһиилэрин өйдөөн көрүү. Ыйытыыларга эппиэт. Хатылааһын.	Сайын, айылҕа туһунан айарга холонуу	26 04	
61	В. Федоров «Ийэ сурэ5э» У. Ороьуунускай «Ийэ сурэ5э»	1				29 04	
62	Е. Макаров «Кыра ыанньыксыт»	1				03 05	
63	Ф.Софронов «Оччугуй отчут».	1	Теманы түмүктүүр уруок.			06 05	
64	П. Одорусов «Бугун о5о ыьыа5а» П. Дмитриев «Туьулгэ таабырыннара»	1		Хоһоон сүрүн санаатын биир этиинэн этии. Строка ахсын сүһүөх ахсаанын дьүөрэлэһиитин кэтээн көрүү.	Бөлөҕүнэн үлэ. Сунтаарбыт ыьыа5ын туһунан кэпсэтиһии.	10 05	
65 66 67	КТА С. Омоллоон Тымныы муоьа. В. Тарабукин Айыл5а барахсан П.Ойуунускай Саас. М.Тролуков Чыычаа5ым В. Соловьев Тустуук туьунан чабыр5ах	4	Бэрибиэркэ-лиир уруок	Тиэкиһи искэ өйдөөн аа5ыы. Айымньы чаастарыгар ыйытыы туруоруу. Сүһүөхтэр дьүөрэлэһиилэрин өйдөөн көрүү. Ыйытыыларга эппиэт. Хатылааһын.		13 05 17 05 20 05	

68	Сыллааҕыны түмүктээһин	1	Түмүктүүр уруок.	Ыйытыыларга эппиэт. Хатылааһын. Кинигэни кытта үлэлиир үөруйэх.	Ордук сөбүлээбит айымньыларын туһунан суруйуу	24 05	